

Mál nr. 101/2026

Nafn málskotsaðila (M)

Nafn varnaraðila (V)

Heiti vátryggingar: Ábyrgðartrygging atvinnureksturs.

Nafn vátryggingartaka ábyrgðartryggingar (X)

Skaðabótaábyrgð. Vinnuslys. Sönnun.

Gögn.

1. Málskot móttengið 2. mars 2026 ásamt fylgiskjölum.
2. Bréf V dags. 27. mars 2026 ásamt fylgiskjali.
3. Viðbótarathugasemdir M dags. 9. apríl 2026.

Málsatvik.

Samkvæmt fyrirbyggjandi lögregluskýrslu, dags. 25. júlí 2024, barst daginn áður tilkynning um vinnuslys í húsnæði X. M, sem var starfsmaður X, hafði fengið skurð á hægri rist. Lýsti hann atvikum svo fyrir lögreglu að hann hafi ætlað að færa stand að roðrífuvel sem hann var að vinna við. Í standinum hafi verið roðrífuhrifur sem hafi dottið úr standinum við tilfærsluna og lent á fæti M. Engin vitni hafi orðið að umræddu atviki. Í lögregluskýrslunni kemur einnig fram að lögregla hafi haft samband við starfsmann Vinnueftirlitsins „sem vissi af atvikinu og sagði það vera í úrvinnslu.“

Í málskoti kemur fram að M krefjist bóta úr ábyrgðartryggingu X vegna þess líkamstjóns sem hann hlaut við slysið enda megi rekja tjón hans til saknæmrar og ólögmætrar háttsemi sem X beri ábyrgð á. Hafi fyrirkomulag á vinnustaðnum verið óforsvaranlegt og ekki til samræmis við lög nr. 46/1980 um aðbúnað, hollustuhætti og öryggi á vinnustöðum og reglugerðir settar með stoð í þeim. Það að standurinn og/eða hnífurinn hafi ekki verið þannig úr garði gerður að unnt væri að færa hann til án slysahefðu fyrir starfsfólk, það að starfsfólk hafi þurft að vinna með útbúnaðinn í þessu ástandi og það að ekki hafi verið varað við slysahefðu vegna þess feli í sér brot á nánar tilgreindum reglum laga nr. 46/1980. Er sérstaklega vísað til 1. mgr. 13. gr. sbr. 37. gr., 42. gr., 14. gr., 21. gr., 1. mgr. 23. gr. og 46. gr. laganna sem leggi m.a. þær skyldur á atvinnurekanda að tryggja að fyllsta öryggis og aðbúnaðar og hollustuhátta sé gætt og að starfsfólki sé gerð ljós sú slysahefða sem kunni að fylgja störfum þess. Þá skuli vélar, vélarhlutar, tæki og annar búnaður vera þannig úr garði gerður að gætt sé fyllsta öryggis og góðs aðbúnaðar og hollustuhátta. Þessa hafi ekki verið gætt, heldur þvert á móti þar sem hinn þungi hnífur sem um ræði hafi fallið við litla tilfærslu. Eftir slys M hafi hins vegar verið ráðist í endurbætur með því að festa hnífinn betur.

Þá hafi X vanrækt að tilkynna Vinnueftirlitinu um slysið með þeim hætti sem áskilið sé í 79. gr. laga nr. 46/1980. Tilkynning um slysið hafi þannig ekki verið send Vinnueftirlitinu fyrr en 27. ágúst 2024, eða um fimm vikum síðar og af þeim sökum hafi slysið ekki verið rannsakað af hálfu þess. Verði X að bera hallann af því og er vísað til fordæma Hæstaréttar því til stuðnings.

V hafnaði kröfu M með bréfi dags. 2. desember 2025. Byggði V á því að M hefði fengið þjálfun til starfans og almenna öryggisfræðslu. Hann hafi hins vegar ekki fylgt viðurkenndu verklagi umrætt sinn. Þá benti ekkert til þess að umræddur standur hafi ekki uppfyllt þær kröfur sem gerðar séu til slíks búnaðar, og hafi Vinnueftirlitið ekki gert athugasemdir við ástand hans. Síðari endurbætur sem gerðar hafi verið á standinum staðfesti ekki að ástand hans hafi verið óforsvaranlegt fyrir. Hvað varði vitnisburð samstarfskonu M, dags. 13. mars 2025, um ástand standsins, þá hafi sú yfirlýsing ekki vægi í málinu, enda liggi fyrir að ekkert vitni hafi orðið að slysinu. Þá hafi viðkomandi verið samstarfsmaður M, en ekki óvilhallur aðili, auk þess sem yfirlýsing hennar sé dagsett tæpu ári eftir slysið. Þá verði X ekki látið bera hallann af sönnunarskorti þar sem lögreglan hafi hringt í Vinnueftirlitið á slysdegi. V telji því að ekkert í málinu bendi til þess að óforsvaranlegar aðstæður hafi orsakað slys M.

Í málskoti er þessum röksemdum V alfarið hafnað. Enga frekari lýsingu eða gögn sé að finna um það verklag sem V byggir á að hafi verið viðurkennt, og sé því tilvist þess og innihald ósönnuð. Verði þá að skilja staðhæfingar V hvað þetta varðar þannig að V telji að um eigin sök M hafi verið að ræða. Sönnunarbyrði þess hvíli á V og sé ekkert fram komið sem bendi til þess að M hafi athafnað sig með ógætilegum hætti eða brotið gegn gildandi verklagsreglum. V leggi heldur engin gögn fram til stuðnings þeirri staðhæfingu að umræddur standur hafi verið í samræmi við þær kröfur sem gerðar verði til slíks búnaðar. Ótækt sé að líta svo á að standur með hnífum teljist öruggur ef þungir hnífar geta fallið úr honum án fyrirvara. Sá hlífðarbúnaður sem hafi verið komið fyrir við síðari endurbætur, hafi þá að

öllum líkindum fylgt standinum þegar hann kom frá framleiðanda. Hafi X því staðið til boða að varna slysum með nýtingu þessa búnaðar frá upphafi. Í því að Vinnueftirlitið hafi ekki gert athugasemdir við búnaðinn felist ekki að það hafi lagt blessun sína yfir hann. Er því þá hafnað að fyrirbyggjandi vitnisburður samstarfskonu M hafi ekki vægi enda hafi dómstólar margsinnis byggt á slíkum vitnisburði í skaðabótamálum. Er þá áréttað að X hafi borið að tilkynna Vinnueftirlitinu um slysið og ekki verði byggt á því að í óformlegu samtali lögreglu við starfsmann þess hafi falist slík tilkynning. Af framangreindu bendi allt til þess að óforsvaranlegur frágangur á títtnefndum standi hafi orsakað slys M og hafi V ekki lagt fram nein gögn eða skýringar er bendi til annars.

Í bréfi V til nefndarinnar eru fyrri röksemdir þess ítrekaðar og sérstaklega tekið fram að umræddur standur eða rekki sé sérstaklega útbúinn til að geyma íhluti fyrir roðrífuvel, þ.á.m. hnífa. Hnífurinn sem féll á M sé því partur af rekknum og annað hvort geymdur í honum eða roðrífunni sjálfri. Rekkin sé á hjólum og sé rétt gengið frá hlutum í hann eigi að vera að auðvelt að færa hann til án þess að íhlutir færist til. Hafi M fengið almenna öryggisfræðslu og leiðbeiningar um notkun roðrífunnar. Er þá áréttað að X hafi verið í góðri trú um að Vinnueftirlitinu hefði verið tilkynnt um slysið. Af lögregluskýrslu verði jafnframt ráðið að Vinnueftirlitið hafi haft vitneskju um slysið en metið það sem svo að ekki væri þörf á vettvangsrannsókn. Enda sé það svo að Vinnueftirlitið komi ekki alltaf á vettvang og rannsaki þau slys sem því sé tilkynnt um. Sé því ekki tilefni til að snúa sönnunarbyrði við á grundvelli þess að Vinnueftirlitinu hafi ekki verið tilkynnt um slysið. Telji V ekkert komið fram sem bendi til þess að óforsvaranlegar aðstæður hafi orsakað slysið heldur megi rekja það til eigin aðgerða eða mistaka M.

Álit.

Ágreiningur aðila lýtur að því hvort slys M megi rekja til saknæmrar háttsemi eða athafnaleysis af hálfu X, starfsmanna þess eða annarra atvika eða aðstæðna sem X beri ábyrgð á þannig að bótaábyrgð stofnist úr ábyrgðartryggingu þess.

Almennar sönnunarreglur í skaðabótarétti gera ráð fyrir því að sá sem heldur því fram að annar beri skaðabótaábyrgð á tjóni sínu beri sönnunarbyrði um að skilyrði slíkrar ábyrgðar séu uppfyllt. Þegar um vinnuslys er að ræða getur þó sú tilkynningarskylda sem hvílir á vinnuveitanda eftir atvikum haft áhrif á það hvaða lýsingu á atvikum ber að leggja til grundvallar.

M byggir á því að X hafi ekki tilkynnt Vinnueftirlitinu um slysið innan lögbundins frests. Þótt fyrir liggja að formleg tilkynning hafi ekki verið send Vinnueftirlitinu fyrr en síðar verður af lögregluskýrslu ráðið að Vinnueftirlitið hafi þegar haft vitneskju um slysið og talið málið vera í úrvinnslu. Samkvæmt fyrirbyggjandi gögnum gerði Vinnueftirlitið takmarkaða úttekt vegna slyss á starfsmanni 13. ágúst 2024, eða tveimur vikum áður en formleg tilkynning X um slysið barst. Verður því að miða við að Vinnueftirlitið hafi fengið vitneskju um slysið þegar á slysdegi þó rannsókn hafi ekki farið fram þá. Verður því ekki talið að sýnt hafi verið fram á að framangreindur skortur á formlegri tilkynningu skuli leiða til frávíks frá almennum reglum um sönnunarbyrði.

Fyrir liggur að M hlaut skurð á hægri rist þegar hnífur féll úr standi sem hann var að færa til við störf sín. Engin vitni urðu að atvikinu og ekki liggja fyrir gögn sem varpa frekara ljósi á hvernig hnífurinn losnaði úr standinum eða hvort frágangi hans hafi verið ábótavant í aðdraganda slyssins. Fyrirbyggjandi er yfirlýsing annars starfsmanns X, dags. 13. mars 2025, þar sem fram kemur að hnífnum hafi ekki verið tryggilega komið fyrir standinum og hafi það leitt til slyssins. Þessa yfirlýsingu verður að skoða í því ljósi að hún kom ekki fram fyrr en átta mánuðum eftir slys M. Þar sem umræddur aðili var ekki vitni að slysinu felur hún þá ekki í sér sönnun þess að frágangur standsins hafi verið óforsvaranlegur eða í andstöðu við lög eða reglur í aðdraganda slyssins.

M hefur vísað til þess að eftir slysið hafi verið gerðar breytingar á standinum og hnífurinn festur betur. Slíkar úrbætur eða breytingar sem gerðar eru eftir slys geta sem slíkar ekki talist sönnun þess að búnaður hafi fyrir slysið verið ófullnægjandi eða óforsvaranlegur. Þá verður ekki ráðið af fyrirbyggjandi eftirlitsskýrslu Vinnueftirlitsins, dags. 14. ágúst 2024, að standurinn hafi ekki uppfyllt þær kröfur sem gerðar voru til hans eða að vinnuaðstæður hafi verið í andstöðu við ákvæði laga nr. 46/1980 eða reglur settar samkvæmt þeim. Hefur M þá ekki lagt fram önnur gögn er sýni fram á það.

Hefur M samkvæmt framangreindu, og eins og mál þetta liggur fyrir nefndinni, ekki tekist að sýna fram á að líkamstjón hans verði rakið til saknæmra athafna eða athafnaleysis X, starfsfólks þess, eða annarra aðstæðna eða atvika sem X verði gert að bera skaðabótaábyrgð vegna. Er því óhjákvæmilegt að hafna kröfu hans.

Niðurstaða.

M á ekki rétt til bóta úr ábyrgðartryggingu X hjá V.

Reykjavík, 19. júní 2026.
rafræn undirskrift

Guðmundur Sigurðsson
Ragnarsdóttir

Hildigunnur Hafsteinsdóttir

Anna Lilja